

گزارش سیاستی

سنجش و ارزیابی آئین‌نامه ارتقای
اعضای هیئت علمی دانشگاهها
و مراکز آموزش عالی
(آسیبها، راهکارها و دلالت‌های پیشنهادی)

فاطمه نصراللهی‌نیا
رضا ماحوزی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش سیاستی

سنجش و ارزیابی آئین نامه ارتقای
اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها
و مراکز آموزش عالی
(آسیب‌ها، راهکارها و دلالت‌های پیشنهادی)

فاطمه نصراللهی نیا
رضا ماحوزی

مؤسسه مطالعات فنی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سنجش و ارزیابی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی

فاطمه نصراللهی نیا (دانش آموخته دکتری برنامه ریزی توسعه آموزش عالی، دانشگاه

شهید بهشتی) و رضا ماحوزی (دبیر علمی نشست و عضو هیئت علمی مؤسسه

مطالعات فرهنگی و اجتماعی)

ناشر: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

طراح جلد و صفحه آرا: علی قربی

تاریخ انتشار: بهار ۱۴۰۱

دبیر مجموعه گزارش های پژوهشی و سیاستی: رضا ماحوزی

بازسازی آموزش عالی / ۱

نشانی: تهران، خیابان پاسداران، خیابان شهید مؤمن نژاد (گلستان یکم)

شماره ۱۲۴، تلفن: ۲۲۷۶۷۴۹۳

پست الکترونیکی: info@iscs.ac.ir

سایت: www.iscs.ac.ir

مقدمه

از اولین نظام‌نامه ارتقای استادان دانشگاه در سال ۱۳۴۷ تا کنون، بیش از نیم‌قرن می‌گذرد؛ اما در همین نیم‌قرن، حدود ده‌بار و به دلایل متعدد، آئین‌نامه‌های متعدد نگاشته شده و آئین‌نامه‌های پیشین یا کنار نهاده شده و یا مورد جرح و تعدیل جدی قرار گرفته‌اند؛ رویه‌ای که مانع از ایجاد سنتی مستمر شده است. شاید بتوان چرایی این رویه منقطع و شکسته را از خلال تأمل بر این پرسش یافت: «آیا آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت‌علمی در کشور ما، پشتیبان دانشگاه و مراکز آموزش عالی بوده است، یا بیش از آن‌که خود را متعهد به دانشگاه بداند، ابزاری برای اهدافی بیرون از دانشگاه بوده است؟» به عبارت دیگر، در لحظه تدوین آئین‌نامه‌های متعدد ارتقای اعضای هیئت‌علمی، آیا چنین تدبیر می‌کردیم که این آئین‌نامه‌ها در نهایت به تقویت علم و فناوری و آموزش و پژوهش در دانشگاه‌ها کمک کنند، یا برعکس، به کمک این آئین‌نامه‌ها، به اهدافی چون افزایش کمی

تولیدات علمی در قالب کتاب و مقاله، سیاست‌گذاری نظام دانش و علم و فناوری، کنترل افراد و جریان‌های درون‌دانشگاهی و غیره نظر داشتیم؟ این پرسش‌ها در کنار پرسش‌هایی دیگر (از جمله رابطه آئین‌نامه ارتقا با تحولات علم و فناوری در دنیای امروز، خاصه انقلاب صنعتی چهارم و تحولات هوش مصنوعی، الگوهای دانشگاه‌داری، نسبت جامعه و دانشگاه ذیل مطالعات پسادانشگاهی، اتحادیه‌های دانشگاهی و مأموریت اخلاقی دانشگاه در قبال فرد، جامعه و زیست‌بوم) همگی اقتضا می‌کند که به‌صورت جدی، از درون و بیرون، رخداد مهم آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی در کشور را مورد بررسی قرار دهیم. به اذعان متولیان امور، آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی در دو دهه اخیر، اصلی‌ترین عامل افزایش کمی پژوهش‌های دانشگاهی در کشور بوده است، و لذا با گره‌زدن معیشت و حیثیت علمی و کاری استادان و دانشجویان دکتری به «پژوهش»، به‌عنوان اصلی‌ترین ماده آئین‌نامه، توانسته است نه‌تنها تحرک و پویایی جامعه علمی کشور را سبب شود، بلکه ایران را در زمره کشورهای موفق تولیدکننده علم قرار دهد؛ مقوله‌ای که به باور مخالفان و منتقدان، نه تماماً خالص است، و نه در کلیت خود به صلاح نظام علم و آموزش عالی و اجتماعات علمی و همکاری‌های جمعی درون‌مرزی و فرامرزی پیش رفته است.

تنوع مراکز آموزش عالی در ایران، در کنار تنوع موضوعات و مسائلی که جامعه ایران با آن‌ها درگیر است، و همچنین تنوع مراکز تصمیم‌گیرنده آموزش عالی، نظام انتظارات متنوعی را معطوف به دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و فناوری کشور شکل داده است؛ نظام انتظاراتی که در وضعیتی مبهم و پیچیده طرح می‌شود و کنشگران دانشگاهی را در دردسر و ابهام مضاعف گرفتار کرده است. نادیده گرفتن تفاوت سطح و عملکرد دانشگاه‌های پایتخت و شهرهای بزرگ با دانشگاه‌های متوسط و ضعیف شهرستان‌ها، تحمیل مأموریت‌های متعدد بر مراکز آموزش عالی بدون التفات به چرایی وجود آن‌ها، تنوع مؤسسات بر اساس ساختار، بودجه و

گزارش سیاستی / ۷

مدیریت امور انسانی، فشار بر تمامی مراکز آموزش عالی برای تولیدات پژوهشی فراوان بر اساس فرم و ریخت یکسان و تخصیص منابع و امتیازات سالانه بر اساس همین شاخص، تمرکز بر انتشارات رسمی و غفلت از حوزه عمومی و عمومی سازی دانش، و در نهایت جزیره ای عمل کردن افراد و گروه های علمی و عدم تعهد علمی به اجتماعات علمی ملی و بین المللی، همگی به ایجاد گونه ای از آموزش عالی منجر شده است که شدیداً به رهاسازی و درمان نیازمند است. آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی سازوکار اجرای بخش قابل توجهی از سیاست های همین آموزش عالی در ایران است.

در گزارش سیاستی حاضر، خلاصه ای از دیدگاه صاحب نظران و سیاستگذاران حاضر در اولین نشست تخصصی «سنجش و ارزیابی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه ها»، که در سوم خردادماه سال ۱۴۰۱ در مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی برگزار شد، ذیل محورهای چند آورده شده است. هدف ما در این گزارش مختصر، شناسایی مهم ترین موضوعات و مسائل، چالش ها، راهکارها و دلالت های سیاستی در خصوص آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی است.

رضا ماحوزی
دبیر علمی نشست

۱. آسیب شناسی آئین نامه ارتقا

بر اساس دیدگاه شرکت کنندگان و سخنرانان حاضر در همایش تخصصی «سنجش و ارزیابی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها»، می‌توان عمده‌ترین چالش‌های پیش‌روی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی را ذیل مقولاتی چند شامل فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی، فعالیت‌های آموزشی، فعالیت‌های پژوهشی و فناوری، فعالیت‌های علمی و اجرایی، فرایند سیاست‌گذاری، تدوین و تصویب آئین نامه، و در نهایت فرایند ارزیابی علمی تقسیم‌بندی نمود. در ادامه و در جدول شماره ۱، مقولات و مؤلفه‌های مرتبط با آسیب شناسی آئین نامه ارتقا مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

جدول (۱): آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
ماده ۱ (فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی)	کم‌توجهی به اثرگذاری اجتماعی و مسئولیت اجتماعی در مقایسه با شأن فرهنگی	عدم حمایت از سایر فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی همچون سخنرانی‌ها، خدمات اجتماعی، فعالیت‌های بشر دوستانه و فعالیت‌های خیریه
		تعیین شاخص‌های محدود برای پرداختن به موضوع مسئولیت اجتماعی در آئین نامه ارتقا
		کم‌توجهی آئین نامه به حوزه نوآوری و ارتباط با جامعه
		فراهم نشدن زیرساخت‌های فکری و فرهنگی لازم برای تقویت و ترویج زبان فارسی در دنیا
	بی‌توجهی به جایگاه فعالیت‌های بین‌المللی	رویکرد صرفاً ملی ماده ۱ آئین نامه ارتقا و بندهای ده گانه آن (حوزه‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی)، با وجود نیاز انقلاب اسلامی به عنوان یک انقلاب فرهنگی به فعالیت‌های بین‌المللی
		وجود بوروکراسی در خصوص اختصاص امتیاز برای حضور در جشنواره‌ها و فستیوال‌های بین‌المللی

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
		بی توجهی به برگزاری کرسی های نقد و نظریه پردازی و برگزاری کارگاه ها و نشست های علمی در سطح منطقه ای و بین المللی، و رویکرد صرفاً ملی جداول امتیازهای فرهنگی، اجتماعی و تربیتی
		عدم اختصاص امتیاز ویژه برای اساتیدی که در شرایط محیطی سخت (کشورهای مورد استعمار و بدون امنیت و شامل جنگ های نظامی) فعالیت های علمی بین المللی انجام می دهند.

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
ماده ۲ (فعالیت های آموزشی)	عدم تعیین زیرمعیارهای متنوع و دستورالعمل های دقیق برای ارزیابی کیفیت تدریس	ناقص بودن دستورالعمل ارزیابی دانشجویان در ماده ۲
		بی توجهی به ارزیابی همپایان علمی در ارزیابی کیفیت تدریس
		مبهم بودن دستورالعمل شئونات آموزشی و اجرانشدن آن در ماده ۲
		توجه ناکافی به مهارت آموزی اساتید و مهارت پروری دانشجویان توسط آنان
		عدم پوشش جامع به تمامی فعالیت های مرتبط با ماده آموزشی (نوآوری های آموزشی، ایفای نقش در برنامه ریزی های آموزشی و ...)
		بی توجهی به معیارهای کیفیت تدریس (داشتن طرح درس و اجرای آن، تدریس با رویکرد پژوهش محور، کاربردی، کارآفرینی و ...)
	تنزل وزن فعالیت های آموزشی در مقایسه با فعالیت های پژوهشی	عدم توازن میان آموزش و پژوهش و اختصاص امتیازهای متفاوت به آنها در آئین نامه ارتقا
		از دست رفتن ارزش آموزش و تسلط و اهمیت پژوهش

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد های معنایی	مفاهیم	مقوله های اصلی
پژوهش محور بودن سیر ارتقای مرتبه علمی اعضای هیئت علمی و عدم امکان ارتقای آن ها از مسیر فعالیت های آموزشی		

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد های معنایی	مفاهیم	مقوله های اصلی
توجه ناکافی به نوآوری و نظریه پردازی های بزرگ	تسلط رویکرد مقاله محوری و کم توجهی به پژوهش های کاربردی و مسئله محور	ماده ۳ (فعالیت های پژوهشی و فناوری)
تقلیل اشکال پژوهش به مقالات علمی و پژوهشی و ISI		
ضعف در جهت دهی پژوهش ها و تولیدات علمی به سمت نقش آفرینی در حل مشکلات و رفع نیازهای کشور		
تاکید بیش از حد نظام آموزش عالی بر تولید مقالات ISI یا اسکوپوس و غیره		
رشته محوری و دیسپلین محوری به جای مسئله محوری		
ایجاد پژوهش های اقتصاد محور و شکل گیری رقابت میان مؤسسات آموزش عالی برای انتشار مقالات زیاد و انتشار پژوهش های بهبوده		
ایجاد شرایط برای تولید ژبانه های علمی و کتاب سازی ها و مقاله سازی ها		
فشار و اجبار برای نگارش مقالات بدون توجه به کیفیت محتوایی و اثرگذاری آن ها در جامعه		
پایین بودن وزن پژوهش های علمی و فناوری مسئله محور و مأموریت گرا در فعالیت های اعضای هیئت علمی		
رشد پژوهش های سطحی و شکل گرفتن پژوهشگران افقی در نتیجه سری دوزی و کمی گرایی		
پژوهش و ارتقا بدون اجتماعات علمی و بی خبری اعضای هیئت علمی از فعالیت های علمی و کارهای پژوهشی یکدیگر	عدم تخصیص امتیازات کافی و برانگیزاننده به پژوهش های گروهی و اجتماعی	

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحدهای معنایی
		تبدیل اعضای هیئت علمی به موجوداتی کوچک کار، کوتاه نگر، دورافتاده از فعالیت های علمی تیمی در مقیاس های محلی، ملی و بین المللی، و بیرون افتاده از اجتماعات علمی
		کم اهمیت شمردن فعالیت های دسته جمعی و میان رشته ای و چندرشته ای
		بی توجهی به تشکیل شبکه های بزرگ پژوهشی از استاد تمام ها، دانشیاران، استادیاران و دستیاران بر موضوعی مشخص
		ارزش قائل نشدن برای فعالیت های تیمی و همکاری های پژوهشی مشترک
		انزوای علمی اعضای هیئت علمی دانشکده های علوم انسانی و اجتماعی

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحدهای معنایی
ماده ۴ (فعالیت های علمی و اجرایی)	فقدان بندهای مرتبط با همکاری های بین المللی	عدم اختصاص امتیاز به فراگیری زبان های خارجی به عنوان یکی از عوامل مؤثر در برقراری ارتباطات بین المللی
		تعیین سقف تنها ۱ امتیاز برای دریافت گرنت های پژوهشی داخلی و خارجی، به عنوان یک محدودیت جدی در انجام فعالیت های بین المللی
		عدم تدوین دستورالعمل جذب اعضای هیئت علمی کشورهای خارجی
	عدم فراهم سازی شرایط بروز خلاقیت و نوآوری	عدم اعطای امتیازات کافی برای بروز خلاقیت و نوآوری در سایر فعالیت های علمی و جانی اساتید
		خلاقیت زدایی آئین نامه ارتقا و ایجاد اشرافیت سازمانی به جای خلاقیت علمی
	فراهم نبودن زمینه انجام فعالیت های اجرایی برای همه اعضای هیئت علمی	توجه ناکافی و عدم بهره گیری از ظرفیت ها و توانمندی های مرتبه های همچون مدرسان پاره وقت، دستیار پژوهشی، همکار پژوهشی و پسادکتری به عنوان مرتبه های پاره وقت و

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
		تمام وقت در آئین نامه ارتقا و لحاظ نکردن ترفیع برای آن‌ها
		عدم امکان مدیریت پروژه پژوهش های تراز توسط زنان
		ترکیب مردانه و تک جنسیتی کمیته های منتخب و ممیزی آئین نامه ارتقا
	ساختار فردگرایانه و مبتنی بر انگیزه ها و سلیقه های شخصی	ترویج فردمحوری آئین نامه با وجود جمعیتی بودن مسائل و تشویق افراد به کسب امتیازها و منافع شخصی به جای ترغیب به انجام کارهای علمی تیمی
		پرویش نظام مزایایی به جای نظام نخبگانی
		فردگرایانه بودن آئین نامه و تبدیل شدن آن به یک برنامه پژوهشی فردمحور
		ایجاد پدیده ای با عنوان ساختن پرونده، به طوری که افراد (به خصوص اعضای هیئت علمی جدید) به طور هوشمندانه فقط در موارد سودآور سرمایه گذاری می کنند.
		نظام ارتقا به صورت فردمحور، جناح محور، حزب محور و سلیقه محور است.
		تبدیل شدن ارزش های ارتباطی علم به ارزش های مبادله ای در آئین نامه ارتقا
		دخیل شدن علایق شخصی، سلیقه های شخصی و منافع گروهی و قبیله ای در تصمیم گیری های هیئت ممیزه
		تبدیل شدن آئین نامه ارتقا به ابزاری جهت بهبود معیشت و به فراموشی سپرده شدن ارزش های خود شکوفایی
	ایجاد محدودیت زمانی	عدم اعطای فرصت کافی به اعضای هیئت علمی برای انجام پژوهش های کاربردی نیازمند زمان
		تعیین فرصت حداکثر ۴ ماه برای مأموریت اساتید به کشورهای خارجی و ایجاد محدودیت در انجام پژوهش های کاربردی و اثرگذار

آسیب‌شناسی آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد‌های معنایی
فرایند سیاست‌گذاری، تدوین و تصویب آئین‌نامه	یکسان‌نگری و بی‌توجهی به تنوع مأموریتی و کارکردی دانشگاه‌ها	وجود آئین‌نامه یکسان (یک‌ریخت‌گرایی) برای همه انواع مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی با وجود کارکردهای متفاوت آن‌ها
		تعیین آئین‌نامه‌ای واحد و یکسان برای دانشگاه‌هایی با مأموریت خاص (فنی و حرفه‌ای، فرهنگیان)
		یکسان‌نگری و بی‌توجهی به تنوع مأموریتی، کارکردی و مقتضیات زیرنظام‌های آموزش عالی کشور، مؤسسات آموزشی و پژوهشی، علوم و رشته‌ها
	یکسان‌نگری به وزن فعالیت‌ها و معیارهای تدوین‌شده در رشته‌های علمی گوناگون	ضعف رویکرد تخصصی به ساحت بین‌رشته‌ای و چندرشته‌ای علم، و تجویز نسخه‌ای واحد برای تمام رشته‌های علمی
		توجه ناکافی به علوم انسانی و مقتضیات آن و یکسان‌نگری به رشته‌های علمی با وجود تفاوت‌های بنیادی و نظری
		تعیین آئین‌نامه‌ای واحد و یکسان برای رشته‌های علمی محض و غیرمحض
		فضای حاکم بر تدوین آئین‌نامه ارتقا متأثر از نوع تحقیق و پژوهش در رشته‌های علوم پایه و فنی
		غالب‌شدن روح علوم تجربی و علوم فنی بر آئین‌نامه و فرم‌های ارتقا بدون همخوانی محتوای این آئین‌نامه با علوم انسانی
		بی‌توجهی آئین‌نامه به دوره کارشناسی و تأکید بیشتر بر تحصیلات تکمیلی
		مناقات و ناهم‌راستایی آئین‌نامه ارتقا با سایر اسناد بالادستی مثل نقشه جامع علمی کشور
	بی‌توجهی به سایر سیاست‌های حوزه آموزش عالی در هنگام تدوین آئین‌نامه ارتقا	بی‌توجهی به سیاست‌های آمایش سرزمین
		ناهم‌راستایی محتوای آئین‌نامه ارتقا با سایر اسناد بالادستی، از جمله نقشه جامع علمی کشور
	ضعف در رویکرد آینده‌پروانه در مواد چهارگانه	عدم برخورداری از انعطاف لازم برای سازگاری حرکت علمی کشور با تحولات زمانه و مرزهای علمی جهانی، و ضعف در نگاه آینده‌نگرانه
		گرفتارشدن در دام آینده‌های دست‌دوم و استعماری

آسیب شناسی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد‌های معنایی
فرایند ارزیابی علمی	تسلط رویکرد کمی و فرمالیسم در ارزیابی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی	شکل‌گیری فرمالیسم علمی و رزومه‌های علمی سازمانی به جای پویایی علمی
		ایجاد بت‌وارگی برای محصولات علمی به جای حیات علمی و شور و زندگی علمی
		وابستگی تبدیل وضعیت استخدامی اعضای هیئت علمی به ارتقای رتبه علمی و نه به ارتقای پیش و منش علمی
		تقلیل یافتگی ساحت علم به فرم و فرمالیسم و سیطره شتون کمی بر کیفیت
		فساد آکادمیک و ظهور انواع مراکز و بنگاه‌های مقاله‌نویسی و انواع مشاوران در این زمینه
		حاکمیت نگاه کالایی و ابزاری به علم، ارزش‌های اداری و ابزاری به جای ارزش‌های فکری و اکتشافی، و صورت‌گرایی آئین نامه ارتقا
		غالب شدن روح کمی‌گرایی و ایدئولوژیک در دانشگاه
		حجیم شدن و کثرت بندهای آئین نامه و دشواری ارزیابی و تمیزی محتوای آن
		سنجش شهرت و اعتبار علمی در قالب آمارهای کمی
		استخدام و ارتقای استادانها بر اساس معیارهای غیرعلمی
		گم شدن انسانیت دانشگاهی از طریق فرم‌سازی‌ها
		به حاشی رانده شدن لذت علمی، تجربه علمی، رویداد و اکتشاف علمی با جداول، ارقام، اعداد و فرم‌های آئین نامه
		ایجاد شی‌وارگی در فرم‌های آئین نامه ارتقا و اندازه‌گیری اعضاسای هیئت علمی به‌طور کمی، تاحدی که مسئولیت‌های اصلی آنان به فراموشی سپرده می‌شود.
	وجود تبعیض جنسیتی	بازماندن زنان از ارتقا در نتیجه ارزیابی‌های غیرمنصفانه و خنثی‌گرایی کامل مقررات و آئین‌نامه‌های ارتقا
		ارزش‌گذاری کمتر برای فعالیت‌های علمی زنان در آئین نامه
		وجود اثر ماتیو در بندهای مقرراتی آئین نامه ارتقا و

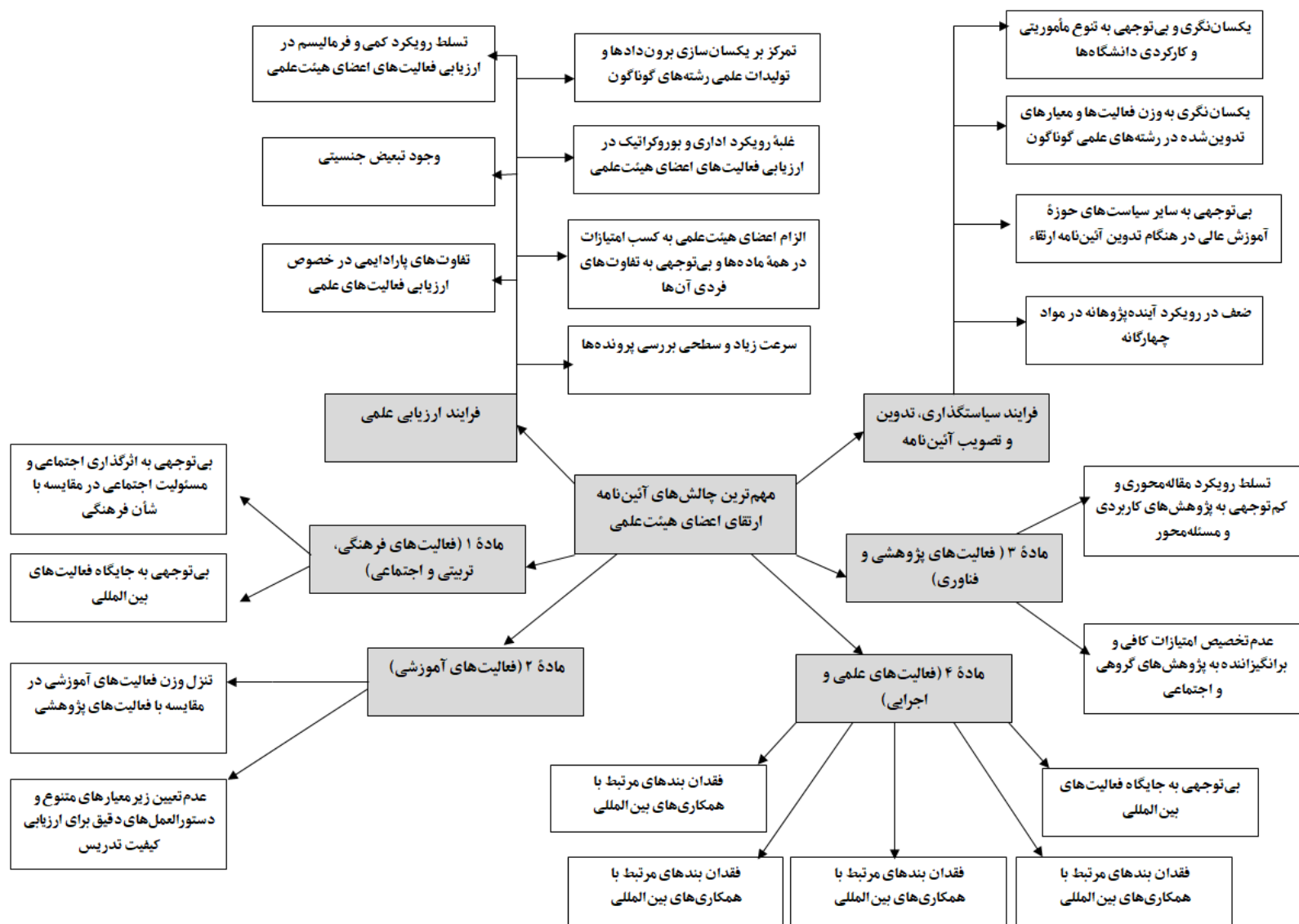
آسیب‌شناسی آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد‌های معنایی
	تفاوت‌های پارادایمی در خصوص ارزیابی فعالیت‌های علمی	ناشناخته‌بودن زنان در این آئین‌نامه
		نبودن مشابهت‌های فکری و اجتماعی ارزشی‌کنندگان
		درک آئین‌نامه ارتقا با پارادایم‌های متفاوت، به‌طوری‌که عده‌ای گرفتار دغدغه‌های ایدئولوژی حاکمیتی، و عده‌ای گرفتار ایدئولوژی آکادمی هستند.
	تمرکز بر یکسان‌سازی برون‌دادها و تولیدات علمی رشته‌های گوناگون	اختصاص امتیازات یکسان برای انتشارهای علمی دارای اثرات اجتماعی متفاوت
		یکسان‌بودن امتیازها برای فعالیت‌های علمی متفاوت با انرژی و زمان متفاوت

آسیب‌شناسی آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد‌های معنایی
فرایند ارزیابی علمی	غلبه رویکرد اداری و بوروکراتیک در ارزیابی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی	ایجاد بروکراسی‌زدگی در دانشگاه‌ها و گرفتن آزادی عمل اساتید در فعالیت‌های علمی
		سلب امکان فعالیت آزادانه برای نخبگان و نوابغ علمی
		محدودکردن اختیارات هیئت‌های ممیزه برای ارتقای اساتید دارای دستاوردهای علمی خارج از روال تعیین شده در آئین‌نامه
		رتبه‌بندی‌های بدون ارتباط یا توسعه علم در فعالیت‌های علمی
		تبدیل‌شدن نهاد علم به کارفرمای پژوهش و تربیت کارمندان پژوهشی به‌جای نوابغ پژوهشی
		شکل‌گیری روابط فرادستی و فرودستی در نظام مدیریتی، کمیته‌های تخصصی و هیئت‌ممیزه و شبکه‌های نخبگانی
		سیطره اسر اداری بر امر علمی و مغفول‌ماندن اهداف و مأموریت اصلی دانشگاه به فراموشی سپرده شده است.

آسیب‌شناسی آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت‌علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
حاکمیت بوروکراسی بر اختیارات مؤسسات آموزش عالی و باقی‌ماندن تنها یک نام از استقلال هیئت‌ام‌نای دانشگاه‌ها		
ایجاد صورتی دگرآئین برای ارزیابی فعالیت‌های علمی مدرسان و محققان حوزه آموزش عالی با منطق کنترل‌گری غیرآکادمیک بر عرصه آکادمیک		
فروکاستگی امر اجتماعی علم به امر اداری		
تقلیل انسان آکادمیک به انسان سازمانی، و تبدیل اعضای هیئت‌علمی به کارگران سازمانی		
ارزیابی ناشایست کیفیت فعالیت‌های علمی در جلسات هیئت‌مهمیزه، و وجود لابی‌گری در تصمیمات کمیته‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی		
محدودبودن دیپلماسی حاکم در آئین‌نامه ارتقا به دیپلماسی رسمی دولت، و محدودیت نقش سایر بازیگران در آن		
نادیده‌انگاری تنوع سلیق و ذائقه‌های اعضای هیئت‌علمی		
بی‌توجهی به استعدادها و توانمندی‌های اعضای هیئت‌علمی		
در آئین‌نامه ارتقا، به فعالیت‌های پژوهشی بلندمدت که نیازمند درنگ آکادمیک و آزمون و خطا است، بهایی داده نمی‌شود.	سرعت زیاد و سطحی بررسی پرونده‌ها	
تبدیل آئین‌نامه ارتقا به مسابقه‌ای بدون‌برنده به‌عنوان حلقه‌ای در انتهای زنجیره تولید شبه‌علم		

همان‌طور که ذکر شد، تحلیل دیدگاه مشارکت‌کنندگان و سخنرانان حاضر در همایش تخصصی «سنجش و ارزیابی آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها»، منجر به شناسایی مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی نظام ارتقای اعضای هیئت‌علمی در شش مقوله «فعالیت‌های فرهنگی،

تربیتی و اجتماعی»، «فعالیت‌های آموزشی»، «فعالیت‌های پژوهشی - فناوری»، «فعالیت‌های علمی - اجرایی»، «فرایند سیاست‌گذاری، تدوین و تصویب آئین‌نامه»، و «فرایند ارزیابی علمی» شده است. در ادامه و در قالب شکل (۱)، آسیب‌های آئین‌نامه ارتقا در قالب این شش مقوله ترسیم شده‌اند. همچنین، در ادامه، هر یک از این مقوله‌های اصلی توضیح داده می‌شوند.

شکل (۱): آسیب‌های آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی

۱-۱. آسیب‌شناسی ماده فرهنگی، تربیتی و اجتماعی

علی‌رغم ارزشی و انتزاعی بودن مفهوم فرهنگ، در آئین‌نامه ارتقا، ماده‌ای ویژه برای این مقوله پیشنهاد شده است که قصد دارد این امر پیچیده، زمان‌بر و محل نزاع را در کوتاه‌مدت و ذیل امتیازهایی کمی، مورد بررسی قرار دهد. درواقع، نبود شاخص‌هایی معین که از متن دستاوردها و تولیدات و فعالیت‌های فرهنگی برآمده باشد، سبب عدم وضوح آئین‌نامه و برداشت‌هایی متفاوت از آن‌چه که مقصود آئین‌نامه است شده است. این نقص محدود به ماده ۱ نیست، اما در ماده فرهنگی، بیشتر از سایر مواد قابل مشاهده است.

یکی از آسیب‌های جدی در ماده فرهنگی، بی‌توجهی به موضوع پرورش سرمایه‌های اجتماعی، شکل‌گیری اجتماعات علمی و تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی در افراد است؛ به‌طوری‌که هدف اکثر اعضای هیئت علمی کسب امتیازهای مواد چهارگانه آئین‌نامه برای کسب معیشت و رفاه اقتصادی خود است؛ چالشی که منجر به دورشدن اعضای هیئت علمی از مسیر طبیعی فعالیت‌های فرهنگی، هنری و تربیتی شده است. همچنین، در این ماده، به معرفی فرهنگ انقلاب اسلامی در جوامع بین‌المللی بهایی داده نشده است و رویکرد این ماده صرفاً یک رویکرد ملی است.

۱-۲. آسیب‌شناسی ماده آموزشی

یکی از چالش‌های آئین‌نامه ارتقا توجه کم به امتیازات آموزشی و کیفیت تدریس اساتید است؛ به‌طوری‌که این آئین‌نامه آن‌قدر معطوف فعالیت‌های پژوهشی شده است که گویا اعضای هیئت علمی در یک مؤسسه پژوهشی استخدام شده‌اند.

از طرف دیگر، با وجود این که می توان آموزش و تدریس را اثرگذارترین فعالیت عضو هیئت علمی بر دانشجویان دانست، بندهای ماده آموزشی برای بررسی کیفیت تدریس و عملکرد اعضای هیئت علمی، به طور دقیق طراحی نشده اند و عدم پوشش جامع به تمامی فعالیت های مرتبط با ماده آموزشی (نوآوری های آموزشی، ایفای نقش در برنامه ریزی های آموزشی و ...) در آن مشاهده می شود.

همچنین، نقش هم تایان علمی در ارزیابی کیفیت تدریس و توجه به مهارت پروری دانشجویان، در این ماده مورد غفلت واقع شده است. بی توجهی به چنین موردی موجب ارتقای افرادی می شود که از نظر اغلب همکاران یا دانشجویان، کیفیت لازم را نداشته و فقط به دلیل تعدد آثار توانسته به مرتبه بالاتر ارتقا یابند.

۳-۱. آسیب شناسی ماده پژوهشی - فناوری

یکی از مهم ترین نقدهایی که به آئین نامه ارتقا وارد شده است، تأکید زیاد به فعالیت های پژوهشی و اختصاص امتیازات بیشتری به ماده ۳ است، که موجب شده است اعضای هیئت علمی فعالیت های خود را بر اساس امتیازها و معیارهای آئین نامه تنظیم کنند و فعالیت های پژوهشی در اولویت قرار گیرند. این در حالی است که انتشار آثار علمی در کوتاه مدت و افزایش کمیت آن ها، رابطه معکوسی با ارتقای کیفیت این انتشارات علمی دارد؛ به گونه ای که اعضای هیئت علمی، با اختصاص زمان برای انجام کارهای پژوهشی با کیفیت، زمان خود را برای کسب امتیازهای متفاوت در آئین نامه و ارتقای مرتبه علمی خود از دست می دهند. بدین ترتیب، آئین نامه ارتقا به عنوان یکی از عوامل شکل گیری فرهنگ

مقاله‌محوری مطرح شده است. این فرهنگ امر علمی را به امر اداری، و انسان آکادمیک را به انسان اداری تقلیل داده است. ایجاد فرمالیسم اداری - علمی، تضعیف عزت نفس استادان و ازدست رفتن سرمایه علمی در نتیجه تأثیر و غلبه وجه اداری و سازمانی آئین‌نامه ارتقا بر فرایند طبیعی فعالیت علمی، حاشیه و متن‌های متعددی را در نظام آموزش عالی ایجاد کرده است. ایجاد بازار سیاه تولید و فروش پژوهش، انتحال‌های متنوع دانشگاهی، ایجاد شبکه‌ها و طوایف متعدد دانشگاهی، تقلیل عمل علمی (زندگی دانشگاهی) به رفتار علمی (رفتار سازمانی)، جایگزین شدن ارزش‌های مبادله‌ای به جای ارزش‌های ارتباطی، خلاقیت‌زدایی به بهای اشرافیت‌زایی آکادمیک، و در نهایت نیل به کمیت‌های خیره‌کننده به بهای تخریب زیست‌بوم علم، همگی از تبعات فرمالیسم قدرتمند و غالبی است که عرصه را بر میدان دانشگاه تنگ کرده است.

در این آئین‌نامه، پژوهش و ارتقا بدون اجتماعات علمی و بی‌خبری اعضای هیئت علمی از فعالیت‌های علمی و کارهای پژوهشی یکدیگر صورت می‌گیرد و فعالیت‌های دسته‌جمعی و میان‌رشته‌ای، کم‌اهمیت شمرده می‌شوند.

۴-۱. آسیب‌شناسی ماده علمی - اجرایی

یکی از آسیب‌هایی که لازم است پیرامون ماده علمی اجرایی بدان پرداخته شود، فراهم نبودن زمینه انجام فعالیت‌های اجرایی برای همه اعضای هیئت علمی است. بر فرض مثال، از یک عضو هیئت علمی نمی‌توان انتظار داشت که هم مدرس خوبی باشد، هم پژوهشگر برجسته‌ای باشد، هم در کار فرهنگی سرآمد باشد، و هم مدیر اجرایی کارآمدی باشد.

از طرف دیگر، ترکیب مردانه و تک جنسیتی کمیته‌های منتخب و ممیزی آئین‌نامه ارتقا موجب شده است که امکان مدیریت پروژه پژوهش‌های تراز توسط زنان وجود نداشته باشد.

همچنین، ترویج فردمحوری آئین‌نامه در فعالیت‌های علمی - اجرایی، با وجود جمعی بودن مسائل، و تشویق افراد به کسب امتیازها و منافع شخصی به جای ترغیب به انجام کارهای علمی تیمی، منجر به پرورش نظام مزایایی به جای نظام نخبگانی و ایجاد پدیده پرونده‌سازی در اعضای هیئت علمی شده است.

آسیب جدی دیگر در ماده ۴، فقدان بندهای مرتبط با همکاری‌های بین‌المللی و عدم اعطای امتیازات کافی برای بروز خلاقیت و نوآوری در سایر فعالیت‌های علمی و جانی اساتید است.

۵-۱. آسیب‌شناسی فرایند سیاست‌گذاری، تدوین و تصویب آئین‌نامه ارتقا

آئین‌نامه ارتقا برای دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی، دانشگاه‌های دارای مأموریت‌های ویژه (فرهنگیان، فنی و حرفه‌ای، دانشگاه‌های وابسته به نیروهای مسلح)، دانشگاه‌ها در مناطق جغرافیایی مختلف، به زور یکسان تدوین شده است. به عبارتی، در بررسی آسیب‌های وارد به آئین‌نامه در این بخش، مهم‌ترین موضوعی که می‌توان به آن اشاره داشت، عدم رعایت تنوع و یکسان‌نگری به همه دانشگاه‌ها، مؤسسات، رشته‌ها و مناطق جغرافیایی است. وجود یک آئین‌نامه برای همه رشته‌ها یک آسیب جدی است؛ چراکه ماهیت رشته‌های علوم انسانی با فنی و مهندسی، کشاورزی، علوم پایه و گروه هنر متفاوت است، و یک آئین‌نامه واحد نمی‌تواند به

ارزیابی جامع و دقیق تمام این رشته‌ها پیردازد. همچنین، این گروه‌های علمی در روش‌های آموزش و پژوهش نیز از همدیگر متفاوت هستند. نوع تحقیقات در گروه کشاورزی با گروه علوم پایه، و در گروه فنی و مهندسی با گروه علوم انسانی، تفاوت‌های بسیاری دارند، که همین امر خود یکی از زمینه‌های بی‌عدالتی در آئین‌نامه را فراهم می‌آورد.

همچنین، ناهم‌راستایی محتوای آئین‌نامه ارتقا با سایر اسناد بالادستی، از جمله نقشه جامع علمی کشور، و رویکرد محافظه‌کارانه آن در سازگاری حرکت علمی کشور با تحولات زمانه و مرزهای علمی جهانی و ضعف در نگاه آینده‌نگرانه، به‌عنوان چالش‌های جدی آئین‌نامه ارتقا محسوب می‌شوند.

۶-۱. آسیب‌شناسی فرایند ارزیابی علمی

حاکمیت نگاه کالایی و ابزاری به علم، ارزش‌های اداری و ابزاری به‌جای ارزش‌های فکری و اکتشافی، و شی‌وارگی آئین‌نامه ارتقا، منجر به تقلیل‌یافتگی ساحت علم به فرم و فرمالیسم و سیطره شئون کمی بر کیفیت شده است؛ به‌طوری‌که شهرت و اعتبار علمی را در قالب آمارهای کمی و کسب امتیاز از جداول و فرم‌ها می‌سنجد، و لذت علمی، تجربه علمی، رویداد و اکتشاف علمی، با جداول، ارقام، اعداد و فرم‌های آئین‌نامه، به حاشیه رانده می‌شوند.

آسیب دیگر در فرایند ارزیابی علمی، نبود مشابهت‌های فکری و اجتماعی ارزیابی‌کنندگان و تفاوت‌های پارادایمی در خصوص ارزیابی فعالیت‌های علمی است؛ به‌طوری‌که عده‌ای از ارزیابی‌کنندگان دغدغه‌های ایدئولوژیک و سازمانی و کمیت‌گرایانه دارند و عده‌ای دغدغه‌های آکادمیک. این تعارض در فضای آکادمیک که مقتضی انرژی، زمان و اثرگذاری متفاوت است، منجر به ایجاد

نسلی از اعضای هیئت علمی می شود که خود را بیش از آن که به ارزش های آکادمیک متعهد بدانند، به روح کمی و هویتی آئین نامه متعهد می دانند؛ روحی که مؤید جزیره ای کارکردن، سری دوزی، مناسبات گرایی، معیشت گرایی، نادیده گرفتن هویت علمی اجتماعات علمی و غیره است.

۲. راهکارهای آئین نامه ارتقا

بررسی و تحلیل دیدگاه شرکت کنندگان و سخنرانان حاضر در همایش تخصصی «سنجش و ارزیابی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه ها» بیان گر آن است که عمده ترین راهکارهای اصلاح و بهبود کیفیت آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی را می توان در مقولات فعالیت های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی، فعالیت های آموزشی، فعالیت های پژوهشی و فناوری، فعالیت های علمی و اجرایی، فرایند سیاست گذاری، تدوین و تصویب آئین نامه، و فرایند ارزیابی علمی تقسیم بندی نمود. در ادامه و در جدول شماره (۲)، مقولات و مؤلفه های مرتبط با راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقا مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرد.

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد های معنایی	مفاهیم	مقوله های اصلی
حذف بند ۶ از ماده ۱ (استمرار در تقید و پابندی به ارزش های دینی، فرهنگی و ...) و انجام استعلام های مشخص از مراجع مشخص با دستورالعمل کامل	شفافیت و تفسیرپذیر بودن معیارهای ماده فرهنگی	ماده ۱ (فعالیت های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی)
مشخص کردن معیارهای ارزشیابی فعالیت های هنری و جانبی		
شرح چگونگی سنجش فعالیت های فرهنگی		
تأکید بر تربیت اجتماعی به جای تعیین اهداف و سیاست ها بر کاغذ	توجه به مسئولیت اجتماعی و اثرگذاری اجتماعی	
توجه به مسئولیت اجتماعی دانشگاه و کمک به حل مسائل جامعه		

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
توجه به مباحث مدنی و فرهنگی و اختصاص امتیاز برای فعالیت‌های اجتماعی داوطلبانه، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و فعالیت‌های مدنی در حوزه عمومی		
ضرورت توجه آئین نامه ارتقا به اجتماعی بودن علم و اهل آن و دوری از فرمالیسم علمی		
توجه به مباحث مدنی و فرهنگی و اختصاص امتیاز برای فعالیت‌های اجتماعی داوطلبانه، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و فعالیت‌های مدنی در حوزه عمومی		
توجه به شاگردپروری در بستر انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی		
توجه به ارائه مشاوره به نهادهای سیاست‌گذار و ذی‌نفعان		
توجه به مدیریت و حفظ سرمایه‌های اجتماعی		

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
افزایش تنوع منابع ارزیابی کننده کیفیت آموزشی و توجه به ارزیابی همکاران، مدیرگروه، معاون آموزشی و رئیس دانشکده، در کنار ارزیابی دانشجویی	تعیین استانداردهای عینی برای ارزیابی فعالیت‌های آموزشی	ماده ۲ (فعالیت‌های آموزشی)
تهیه دستورالعمل دقیق برای مبحث شنوات آموزشی در ماده ۲		
یکپارچه‌سازی دستورالعمل ارزیابی دانشجویان و رفع ابهام از ماده ۲ در این خصوص		
بازطراحی و سامان‌دهی نظام ارتقای علمی اعضای هیئت علمی با تأکید بر تقویت رویکرد فرهنگی و تربیتی فعالیت‌های آموزشی		
توجه به سیاست بین‌المللی شدن و اولویت تولید دانش فنی	توجه به سیاست‌های بین‌المللی	
افزایش امتیاز برای تدریس در دوره‌های مشترک بین‌المللی		

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
		ضرورت توجه به تدریس آنلاین اساتید داخلی در کشورهای خارج از کشور
		تعیین دستورالعمل برای جذب اعضای هیئت علمی کشورهای خارجی به صورت عضو وابسته
	توجه به مؤلفه مهارت آموزی در آموزش های دانشگاهی	پیوند میان «مهارت آموزی» و «دانش اندوزی» در انجام فعالیت های علمی
		سیاست گذاری بر مبنای ارتقای حرفه ای و رشد مهارت ها و ارتقای کیفیت عملکرد اساتید

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
ماده ۴ (فعالیت های علمی و اجرایی)	تقویت مشارکت اعضای هیئت علمی با یکدیگر و درون مجامع دانشگاهی	پرورش اخلاق حرفه ای و تشویق به همکاری های علمی شبکه ای به جای رقابت های علمی و فعالیت های علمی جزیره ای
		ایجاد انگیزه برای همکاری های علمی مشترک و میان رشته ای و نه فعالیت های علمی فردگرایانه
		تقویت هویت دانشگاهی از طریق تشویق و ترغیب کشتگران دانشگاهی جهت تلاش دسته جمعی
		امید آفرینی در اساتید و دانشجویان برای انجام فعالیت ها و همکاری های علمی
		توجه به مدیریت فرارشته ای و ارتباطات اجتماعی اعضای هیئت علمی
		برقراری ارتباط مستمر با متن جامعه (اقتشار و آحاد مردم و بخش های خصوصی)
	ایجاد یا تقویت ارتباط بین دانشگاه با صنعت و جامعه	لزوم توجه به جامعه، بازار اشتغال، آکادمی و محیط زیست در آئین نامه ارتقا
		لزوم دیدگاه سیستمی و همه جانبه نگر در ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه
		پیوند با جامعه و نظامات اجتماعی و صنعت و فناوری از طریق انجام پژوهش های دانش بنیان و

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
اشتغال‌زا، و همچنین تولید دانش بومی و اسلامی	فراهم‌سازی شرایط بروز نوسآوری و خلاقیت در فعالیت‌های علمی و اجرایی	
بسترسازی برای ایجاد ظرفیت نوآوری و تقرب به مرزهای علمی در اساتید		
ایجاد شرایط برای پرسشگری نقادانه و اندیشه‌ورزی در فعالیت‌ها		

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
جلوگیری از آفت کمی‌گرایی در توسعه علم و تغلب‌هایی که به دلیل شکست جریان‌های علمی با توجه به مفاد آئین نامه ارتقا شکل گرفته‌اند. رهایی‌بخشی دانشگاه از قید و بند فرمالیسم‌ها و توجه بیشتر به «اصالت کار علمی» تا «انتشارهای علمی» لرزم انجام پژوهش‌های ناب و در جست‌وجوی حقیقت به جای انجام پژوهش‌های اقتصادمحور و سودگرایانه جلوگیری از طرح‌های آرمانی و توجه به پژوهش‌های عملیاتی و قابل اجرا تشویق به انجام پژوهش‌های مسئله‌محور و نوآور در عرضه ملی و مطابق با نیازهای جامعه حرکت در مرزهای دانش و توسعه آن و روزآمدی اثرهای تصنیفی یا مقاله‌های پژوهشی در طرح و حل مسائل کشور تأکید بر مسئله‌محوری به جای موضوع‌محوری در انجام پژوهش‌های علمی، و ضرورت نیازسنجی علمی و تلاش برای کشف مسائل و نه ساختن آن‌ها سلسله‌مندی پژوهش و تکمیل ساختار دانش از طریق پژوهش در زمینه «خلاهای معرفتی» آن دانش و جلوگیری از پراکنده کاری	تأکید بر نیازمحوری، اولویت‌داری و مسئله‌محوری پژوهش‌ها	ماده ۳ (فعالیت‌های پژوهشی و فناوری)
تتوین مادی در خصوص امور تجاری‌سازی و ثبت اختراع جدا از امور پژوهشی در خصوص انتشار مقاله، پروژه‌های تحصیلات تکمیلی و انتشار کتاب	متنوع در نظر گرفتن برون‌دادهای پژوهشی با تأکید بر حل مسائل و معضلات کشور	

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد‌های معنایی
		بازبینی آئین‌نامه ارتقا در خصوص توجه به آموزش‌های مجازی، پژوهش‌های مجازی، راهنمایی مجازی و حضور مجازی در ساحت‌های علم و فناوری
		اختصاص امتیاز به سایر انتشارهای علمی همچون تهیه گزارش‌های سیاستی
		توجه به ارزش یادداشت‌های علمی اجتماعی، نشست‌های تخصصی و سخنرانی‌های کلیدی، کارگاه‌های آموزشی و دانش‌افزایی به‌جای تأکید بر مقاله‌پروری
		به رسمیت شناخته شدن و تعلق امتیاز به گزارش‌های راهبردی و سیاستی و ایده‌های علمی در قالب یادداشت‌ها و مقاله‌های کوتاه
		اختصاص امتیاز برابر برای کتاب‌های دارای اصالت و مقالات پژوهشی
		افزایش امتیاز برای مقالات مشترک با مراکز معتبر خارجی
	توجه به فعالیت‌های پژوهشی بین‌المللی	اختصاص امتیاز برای شرکت در همایش‌های بین‌المللی
		جهت‌دهی دانشگاه‌ها به نقش‌آفرینی در رفع نیازها، حل مسائل و پیشرفت کشور و کسب مرجعیت علمی در جهان

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله‌های اصلی	مفاهیم	واحد‌های معنایی
ماده ۴ (فعالیت‌های علمی و اجرایی)	شناسایی و اعتباردهی و جهت بین‌المللی	لزوم گسترش ارتباطات بین‌المللی و توجه به آن
		سرمایه‌گذاری وسیع و هوشمندانه برای تقویت چرخه نوآوری و ایفای نقش پیشگازانه در عرصه علم و فناوری در جهان
		ایجاد تمهیدات لازم برای حضور مؤثر دانشمندان کشور در صف اول میدان‌های جهانی علم و فناوری با به‌رسمیت‌شناختن تعاملات بین‌المللی در حوزه علم و فناوری

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
تعلق امتیاز برای مشاوره دانشجویان اعزامی یا مهاجرتی و تقویت فرهنگ ایرانی در روحیه و عملکرد علمی نخبگان ایرانی بازخوانی مدیریت محیط بین‌الملل در راستای تحقق اهداف ملی و تأمین منافع ملی با توجه به ظرفیت‌های ملی تقویت برند ایران در فضای بین‌الملل از طریق اعطای جوایز بین‌المللی، جذب دانشجویان و اساتید خارجی، و دفاع از حقوق نخبگان ایرانی در عرصه بین‌الملل کمک به ثبت مالکیت فکری اختراعات و ابداعات ملی در سطح بین‌الملل ضرورت اضافه‌شدن ماده‌ای جداگانه برای تقویت هویت آکادمیک در فعالیت‌های بین‌المللی و ارزش قائل شدن برای فعالیت‌های آکادمیک بین‌المللی کمک به دیپلماسی اقتصادی و تجاری و تسهیل رفت‌وآمد نخبگان ایرانی در انتقال فناوری‌های پیشرفته تعلق امتیاز برای مشاوره دانشجویان اعزامی یا مهاجرتی و تقویت فرهنگ ایرانی در روحیه و عملکرد علمی نخبگان ایرانی		
به‌رسمیت شناختن آزادی عمل محققان نخبه در فعالیت‌های علمی نوآورانه توجه کافی آئین نامه ارتقا به ایجاد و تقویت استقلال هویتی دانشگاه در کنار استقلال نهادی آن اعطای استقلال و اختیار کافی به دانشگاه‌ها برای وزن‌دهی درصد و امتیازات به آموزش، پژوهش و خدمات بازگشت به قانون هیئت‌منا و استقلال دانشگاهی و آزادی آکادمیک فراهم‌سازی شرایط برای رهایی دانش از چنبره قدرت‌هایی همچون دولت، حکومت و سیاست، و استقلال نهادی و جداسازی نهادهای دانشگاهی از دیگر نهادهای حکومتی اعطای آزادی به زنان هیئت علمی برای ورود به کمیته‌های تخصصی و رده‌های مدیریتی در سازمان کاهش نفوذ و کنترل مستقیم دولت از بیرون و درون برای انجام فعالیت‌های علمی دانشگاهیان و حذف چندگانگی مدیریتی و سیاستگذاری در این خصوص	ایجاد استقلال و آزادی علمی	

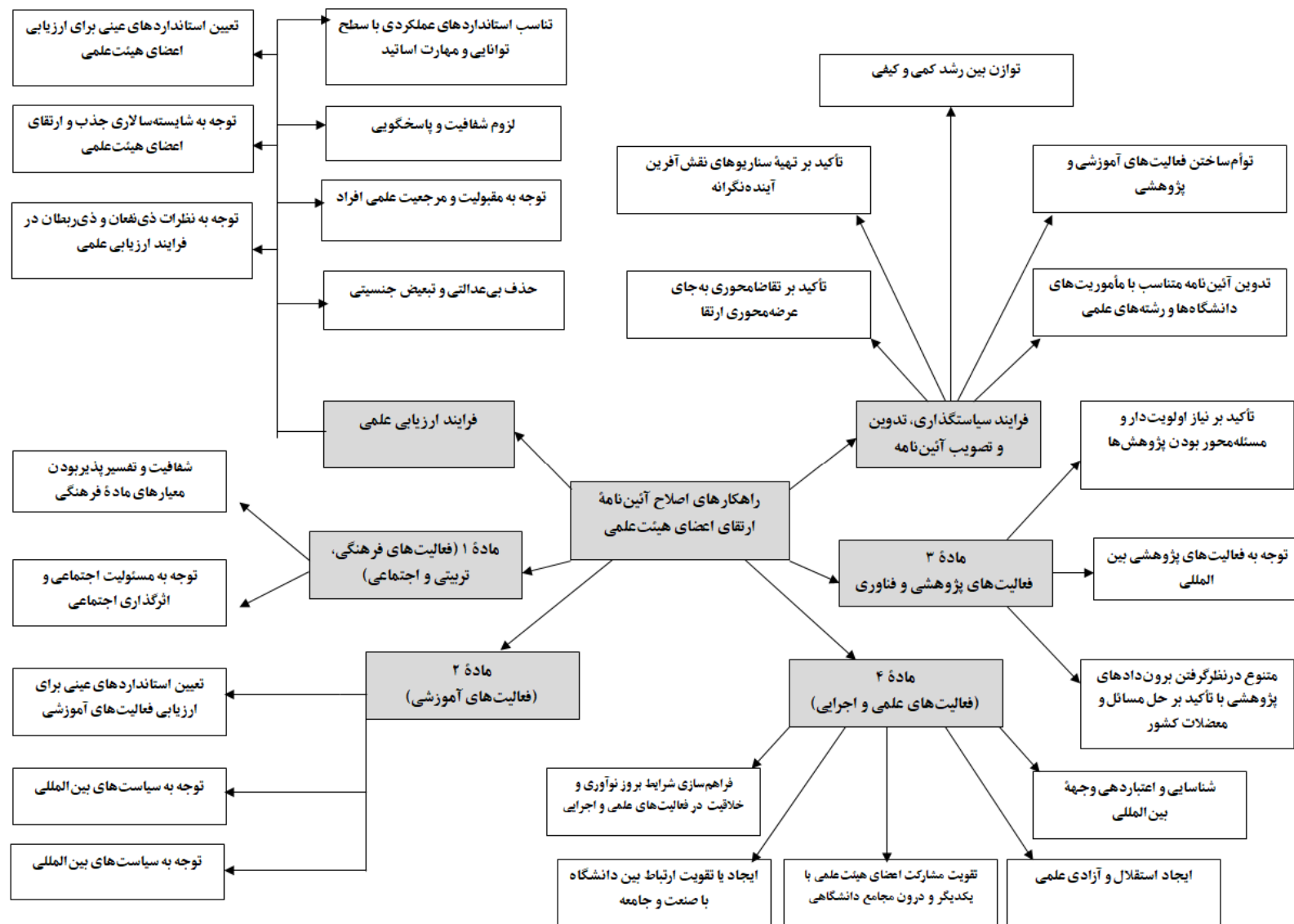
راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
فرایند سیاست گذاری، تدوین و تصویب آئین نامه	توازن بین رشد کمی و کیفی	لزوم دیدگاه چندبعدی در ارزیابی فعالیت های علمی اساتید (توازن در کمیت و کیفیت)
		توجه و تأکید بر کیفیت گرایی و پرهیز از صورت گرایی محض
		وزن دهی و امتیاز گذاری جدید در شاخص های موجود با برقراری توازن میان کمیت و کیفیت
	توأم ساختن فعالیت های آموزشی و پژوهشی	همگام سازی آموزش و پژوهش در آئین نامه به جای تشویق افراد به پژوهش های سود آور
		توجه به نقش اساسی و بی بدیل پژوهش به جای اصالت آموزش و لزوم رفع تبعیض های موجود در این زمینه
	تدوین آئین نامه متناسب با مأموریت های دانشگاه ها و رشته های علمی	توجه به استقلال عمل دانشگاه ها و لحاظ نمودن مأموریت گرایی در انجام فعالیت های علمی
		تعیین دستورالعمل های ویژه مطابق با ویژگی ها و کارکردهای خاص هر دانشگاه
		طراحی آئین نامه ارتقا مبتنی بر واقعیات و حقوق و تکالیف رشته های علمی
		سیاست گذاری بر مبنای تفاهم پازادایی از مأموریت ها و رسالت های دانشگاه ها
		تفکیک معیار و متر اندازه گیری علوم انسانی، هنر و معماری از علوم پایه
		تقویت هویت رشته های دانشگاهی (علوم انسانی، علوم اجتماعی، علوم پزشکی، علوم کشاورزی، علوم پایه، علوم فنی مهندسی، هنر)
		خلاصه و کاربردی تر شدن آئین نامه ارتقا مبتنی بر مقتضیات و ماهیت رشته های علمی مختلف
		توجه به مأموریت و نوع دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی
		بهره گیری از روش سناریونویسی با توجه به وضع حال و گذشته برای آینده پژوهی علمی و فناوری و انتخاب سناریوی مطلوب جمهوری اسلامی
	تأکید بر تهیه سناریوهای نقش آفرین آینده نگرا نه	

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
مطالعات جامعه‌شناسانه و حتی سیاسی درباره رویکرد آینده علم و فناوری و تهیه سناریوهای نقش‌آفرین آینده‌نگرانه		
اعتطاف‌پذیری آئین‌نامه ارتقا در قبال تحولات آینده و فراهم‌سازی بستر لازم برای مواجهه مبتکرانه اساتید با آینده یا آینده‌های محتمل		
داشتن فهم، درک، تصویر بزرگ و روشن و به‌عبارتی تعیین چشم انداز از نظام آموزش عالی کشور و جهان		
ترسیم سناریوهای علم بر پایه نهادهای و مسائل حکمرانی، فناوری و مسئولیت اجتماعی		
لزوم ایجاد یک سامانه دیدبانی برای جلب و کسب رضایت مشتریان (توجه به نیاز دانشجویان، دانش‌آموختگان و حتی اولیای این افراد و کسانی که خدمات را دریافت می‌کنند)	تأکید بر تقاضامحوری به جای عرضه‌محوری	
توجه و دقت به زنجیره ارزش‌ها در علم (علم باید پاسخگوی مناسب به بخش عرضه و تقاضا باشد.)		
دخیل‌نمودن نظرات اجتماعات علمی در تصمیم‌گیری در مورد ارتقا		
تشکیل کارگروه تخصصی بین‌المللی جهت بازخوانی ماده‌ها و بندهای آئین‌نامه ارتقا با رویکرد بین‌المللی		

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
واحد‌های معنایی	مفاهیم	مقوله‌های اصلی
تدوین دفترچه دستورالعملی جداگانه برای احراز مرتبه علمی استادی و ارتقا از دانشیاری	تعیین استانداردهای عینی برای ارزیابی اعضای هیئت علمی	فرایند ارزیابی علمی
ارزیابی اعضای هیئت علمی متناسب با مأموریت‌های سازمانی محل خدمت و توافقات سازمانی آن		

راهکارهای اصلاح آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی		
مقوله های اصلی	مفاهیم	واحد های معنایی
	تناسب استانداردهای عملکردی با سطح توانایی و مهارت اساتید	تمایز قتل شدن میان کتبها، مقالات و انتشارات معتبر و نامعتبر
		لزوم دیدبانی فرایندهای دانشگاه با هدف یادگیری و یاددهی مادامالعمر و ارتقای مهارت ها در اساتید و جامعه علمی کشور
		ضرورت تفکیک منطق ارتقا از «استادپاری به دانشیاری» و منطق ارتقا از «دانشیاری به استادی»
	حذف بی عدالتی و تبعیض جنسیتی	ترکیب جنسیتی کمیته ها (حداقل دو عضو کمیته منتخب از زنان هیئت علمی با مرتبه علمی دانشیاری و بالاتر باشند).
		حذف تفکیک جنسیتی در اختصاص و تعلق امتیازها به اعضای هیئت علمی زن و مرد
		اختصاص وزن و امتیاز برابر برای فعالیت های علمی، آموزشی و پژوهشی در ارتقای زنان با مرتبه استادی
	توجه به مقبولیت و مرجعیت علمی افراد	ارتقا از دانشیاری به استادی باید با اقباع و کسب مقبولیت در اجتماعات علمی و نه با معیارها و منطقی های صرفاً کمی گرا باشد.
		سنجش و امتیازدهی نوآوری های گوناگون، متناسب با آثار کلان آن ها در جامعه
		بهادادن به افراد شاخص در فضای عمومی و دارای مقبولیت در جامعه دانشگاهی
	توجه به شایسته سالاری در جذب و ارتقای اعضای هیئت علمی	توجه به شایسته گزینی اعضای هیئت علمی با حفظ احترام به جایگاه علمی و اجتماعی آن ها
		شایسته گزینی در جذب و انتصاب اعضای هیئت علمی و جدا تلقی نکردن سیستم جذب اعضای هیئت علمی از سیستم ارتقای آنان
		اجرای آئین نامه ارتقا مبتنی بر شبکه نجیگانی
	لزوم شفافیت و پاسخگویی	لزوم شفافیت و پاسخگویی و ارائه دلایل مستند به هر متقاضی برای عدم پذیرش و یا پذیرش ارتقای آن ها
		بهره گیری از «ارزیابی همتا» و «ارزیابی ذی نفعان» در فرایند ارزیابی علمی و ارتقای اعضای هیئت علمی
	توجه به نظرات ذی نفعان و ذی ربطان در فرایند ارزیابی علمی	لزوم ایجاد یک سامانه دیدبانی برای جلب و کسب رضایت مشتریان (توجه به نیاز دانشجویان، دانش آموختگان و حتی اولیای این افراد و کسانی که خدمات را دریافت می کنند).

همان‌طور که ذکر شد، تحلیل دیدگاه مشارکت‌کنندگان و سخنرانان حاضر در همایش تخصصی «سنجش و ارزیابی آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها»، منجر به شناسایی مهم‌ترین راهکارهای اصلاح و بهبود کیفیت آئین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی در شش مقوله «فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی»، «فعالیت‌های آموزشی»، «فعالیت‌های پژوهشی و فناوری»، «فعالیت‌های علمی و اجرایی»، «فرایند سیاست‌گذاری، تدوین و تصویب آئین نامه»، و «فرایند ارزیابی علمی» شده است. در ادامه و در قالب شکل (۲)، راهکارهای پیشنهادی جهت اصلاح آئین نامه ارتقا در قالب این شش مقوله ترسیم شده‌اند. همچنین، در ادامه، هر یک از این مقوله‌های اصلی توضیح داده می‌شوند.

شکل (۲): راهنمای اصلاح آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی

۲-۱. راهکارهای اصلاح ماده فرهنگی، تربیتی و اجتماعی

یکی از راهکارهای اصلاح ماده ۱ شفافیت و تفسیرپذیری بودن معیارهای این ماده و حذف بندهای دارای ابهام و انجام استعلام‌های مشخص از مراجع مشخص با دستورالعمل کامل است؛ چراکه یکی از نقدهای مهم واردشده به این ماده، مشخص نبودن چگونگی تفسیر و سنجش فعالیت‌های فرهنگی در ماده ۱ است.

همچنین، توجه به مباحث مدنی و فرهنگی و اختصاص امتیاز برای فعالیت‌های اجتماعی داوطلبانه، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و فعالیت‌های مدنی در حوزه عمومی، از جمله راهکارهای پیشنهادی برای بهبود کیفیت ماده ۱ در آئین‌نامه ارتقا است.

بنابراین، بازطراحی و سامان‌دهی نظام ارتقای علمی اعضای هیئت علمی با تأکید بر تقویت رویکرد فرهنگی و تربیتی فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی، از جمله نکات حائز اهمیت است.

۲-۲. راهکارهای اصلاح ماده آموزشی

افزایش تنوع منابع ارزیابی‌کننده کیفیت آموزشی و توجه به ارزیابی همکاران و هم‌تایان در کنار ارزیابی دانشجویان، پوشش جامع تمام فعالیت‌های آموزشی همچون برنامه‌ریزی آموزشی، تغییر و نوآوری آموزشی، راهنمایی و مشاوره فراگیران و تدریس با رویکرد پژوهش‌محور و کاربردی، از جمله راهکارهای پیشنهادی برای بهبود کیفیت ماده ۲ در آئین‌نامه ارتقا است.

۲-۳. راهکارهای اصلاح ماده پژوهشی و فناوری

تأکید بر نیازمحوری، اولویت‌داری و مسئله‌محوری پژوهش‌ها، رهایی‌بخشی بندهای پژوهشی آئین‌نامه ارتقا از قید و بند فرمالیسم‌ها و توجه بیشتر به «اصالت

کار علمی» تا «انتشارهای علمی»، منجر به انجام پژوهش‌های مسئله‌محور و نوآور در عرصه ملی و مطابق با نیازهای جامعه می‌شود.

از طرف دیگر، تنوع برون‌دادهای پژوهشی در ماده ۳ آئین نامه ارتقا، مورد غفلت قرار گرفته است و یکی از راهکارهای پیشنهادی در این زمینه، به رسمیت شناخته شدن و تعلق امتیاز به گزارش‌های راهبردی و سیاستی و ایده‌های علمی در قالب یادداشت‌ها و مقاله‌های کوتاه، نشست‌های تخصصی و سخنرانی‌های کلیدی و کارگاه‌های آموزشی و دانش‌افزایی به‌جای تأکید بر مقاله‌پروری است.

همچنین، توجه به فعالیت‌های پژوهشی بین‌المللی و فعالیت‌های پژوهشی جمعی و گروهی در آئین نامه، به ایجاد و تقویت پویایی و نشاط علمی اعضای دانشگاهی منجر خواهد شد.

۴-۲. راهکارهای اصلاح ماده علمی و اجرایی

یکی از نکات مهم در آئین نامه ارتقا، ضرورت اضافه‌شدن ماده‌ای جداگانه برای تقویت هویت آکادمیک در فعالیت‌های بین‌المللی و ارزش قائل شدن برای فعالیت‌های آکادمیک بین‌المللی است، و یا این که در ماده ۴ آئین نامه ارتقاء، تمهیدات لازم برای حضور مؤثر دانشمندان کشور در عرصه علم و فناوری و تعلق امتیازهای ویژه برای فعالیت‌های علمی بین‌المللی صورت گیرد.

همچنین، توجه کافی آئین نامه ارتقا به ایجاد و تقویت استقلال هویتی دانشگاه در کنار استقلال نهادی آن، اعطای استقلال و اختیار کافی به دانشگاه‌ها برای وزندهی درصد و امتیازات به آموزش، پژوهش و خدمات، پرورش اخلاق حرفه‌ای و تشویق به همکاری‌های علمی شبکه‌ای به‌جای

رقابت‌های علمی و فعالیت‌های علمی جزیره‌ای، و لزوم دیدگاه سیستمی و همه‌جانبه‌نگر در ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه، از جمله راهکارهای پیشنهادی برای بهبود کیفیت و اصلاح آئین‌نامه ارتقا به‌شمار می‌آیند.

۲-۵. راهکارهای اصلاح فرایند سیاستگذاری، تدوین و تصویب آئین‌نامه

ایجاد توازن در کمیت و کیفیت، همگام‌سازی آموزش و پژوهش و تدوین آئین‌نامه متناسب با مأموریت‌های دانشگاه‌ها و رشته‌های علمی برای اصلاح فرایند سیاستگذاری، تدوین و تصویب آئین‌نامه ارتقا، امری ضروری است. همچنین، انعطاف‌پذیری آئین‌نامه ارتقا در قبال تحولات آینده و فراهم‌سازی بستر لازم برای مواجهه مبتکرانه اساتید با آینده یا آینده‌های محتمل و تهیه سناریوهای نقش‌آفرین آینده‌نگرانه، باید مورد توجه قرار گیرد. از طرف دیگر، فرایند سیاستگذاری، تدوین و تصویب آئین‌نامه ارتقا، باید تقاضامحور و مبتنی بر نظرات و نیازهای جامعه علمی باشد نه مبتنی بر نظرات شخصی کمیته‌های هیئت‌ممیزه.

۲-۶. راهکارهای اصلاح فرایند ارزیابی علمی

برای بهبود ارزیابی فعالیت‌های علمی، اجرایی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی اعضای هیئت علمی، لازم است تا ارزیابی اعضای هیئت علمی متناسب با مأموریت‌های سازمانی محل خدمت و توافقات سازمانی آن صورت بگیرد و سنجش و امتیازدهی فعالیت‌های گوناگون، متناسب با آثار کلان آن‌ها در جامعه انجام شود.

یکی دیگر از نکات مهم بهره‌گیری از «ارزیابی همتا» و «ارزیابی ذی‌نفعان» در فرایند ارزیابی علمی و ارتقای اعضای هیئت علمی و

لزوم شفافیت و پاسخگویی و ارائه دلایل مستند به هر متقاضی برای عدم پذیرش و یا پذیرش ارتقای آن‌ها است. در واقع، فرایند ارزیابی علمی اعضای هیئت علمی باید متناسب با سطح توانایی و مهارت آنان صورت بگیرد و از ارزشگذاری‌های یکسان برای فعالیت‌های علمی متفاوت جلوگیری شود. در این میان، عدم دخالت سلیقه‌ها و نظرات شخصی ارزیابی‌کنندگان و ایجاد تفاهم پارادایمی در آنان برای ارزیابی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی و امتیازدهی به آنان، از جمله موارد ضروری برای اصلاح آئین‌نامه ارتقا است.

دلالت‌های سیاستی

بررسی و تحلیل بندهای مواد چهارگانه در آئین‌نامه ارتقا، بیان‌گر دلالت‌های سیاستی زیر است، که توجه به آن‌ها، برای بهبود و ارتقای کیفیت این آئین‌نامه مهم می‌باشد:

- هم‌راستایی کمیت و کیفیت هم در تدوین آئین‌نامه و هم در اجرا و ارزیابی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی، برای ارتقای مرتبه علمی لازم است. نمی‌توان به قیمت یکی، از دیگری چشم‌پوشی نمود. بنابراین، برقراری توازن میان کیفیت و کمیت امری ضروری است. به‌عنوان مثال، تدریس محتواهای آموزشی متنوع خوب است، اما لازم است در کنار آن، به کیفیاتی مانند نیازمحوری، خلاقیت و نوآوری، جامعیت در بررسی موضوع و پرورش تفکر انتقادی در فراگیران هم توجه شود. یا این‌که پژوهش صرفاً ارائه مطالب در مجلات علمی - پژوهشی نباشد، بلکه جریان اطلاعات

در اجتماعات علمی، مشارکت پژوهشی با همکاران و همتایان، حل مسائل و نیازهای اصلی جامعه، و اکتشاف و پویایی علمی باشد.

- توجه به استقلال آکادمیک و آزادی علمی از جمله عوامل ضروری و مهم در نظام جذب و ارتقای اعضای هیئت علمی است، که باید در آئین نامهٔ ارتقا مورد توجه قرار گیرد. در واقع، توجه به استقلال عمل دانشگاه ها و لحاظ نمودن مأموریت گرایی در انجام فعالیت های علمی و تقویت مقولهٔ استقلال دانشگاه به عنوان یک هویت متمایز، محیط حقوقی مبتنی بر آزادی فکر، عقیده، بیان، قلم و ارتباطات آزادی علمی، فعالیت و تعامل کنشگران نظام آموزش عالی، از جمله لوازم ساختاری توسعهٔ علمی کشور است.

- تطبیق و هماهنگی فعالیت های علمی، اجرایی، پژوهشی، فناوری و فرهنگی و آموزشی با نیازها و اولویت های علم و فناوری کشور، یکی از اصول ضروری آئین نامهٔ ارتقا است. چنین اصلی بر شناسایی نیازها و انتظارات ذی نفعان جامعهٔ دانشگاهی و شناسایی و اولویت بندی نیازهای جامعهٔ علمی تأکید می کند و از انجام پژوهش های خالی از فایده و تکراری جلوگیری می کند.

- تنوع و جامعیت بندهای مواد چهارگانه در آئین نامهٔ ارتقا، باید مورد توجه قرار گیرد؛ به طوری که به تفاوت رشته ها، تفاوت مؤسسات، تفاوت موقعیت های محیطی، تفاوت جنسیتی و تفاوت مرتبه های علمی باید توجه شود.

- بین المللی سازی آموزش عالی در آئین نامهٔ ارتقا، باید به طور جدی تر و بیشتری مورد توجه قرار گیرد. کسب وجهه و اعتبار

بین‌المللی نظام آموزش عالی کشور از عوامل برانگیزاننده اصلی در فعالیت‌های علمی دانشگاهیان به شمار می‌آید و معرفی فرهنگ ملی کشور در مجامع بین‌المللی، یک امتیاز جدی برای سایر فعالیت‌های دانشگاهی محسوب می‌شود.

- توجه به عدالت و شایسته‌سالاری اعضای دانشگاهی، یکی دیگر از اصول مهم در آئین‌نامه ارتقا است، که از ایجاد شبه‌علم و کارهای نمایشی بی‌اثر جلوگیری می‌کند. همچنین، با رعایت این اصل، از سهولت جذب و ارتقای افراد بدون شایستگی و برخورداری‌های لازم به مراتب بالاتر علمی جلوگیری می‌شود و انتصاب و ارتقای افراد از طریق مرجعیت و مقبولیت علمی آنان در میان اجتماعات علمی صورت می‌گیرد.

مراکز پخش آثار مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

مراکز پخش آثار	نشانی و تلفن
انتشارات ققنوس	خیابان انقلاب، خیابان منیری جاوید، کوچه مبین، شماره ۴. تلفن: ۶۶۴۰۸۶۴۰، ۶۶۴۶۰۰۹۹
انتشارات اندیشه احسان	تهران، مقابل درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۱۷، تلفن: ۶۶۴۸۹۴۸۰
باغ کتاب تهران	تهران: بزرگراه حقانی، خروجی کتابخانه ملی، باغ کتاب تهران، تلفن: ۹۶۰۴۵۵۰۰
فیدیبو (فروش الکترونیکی کتاب)	www.fidibo.com

فروشگاه‌های فروش آثار مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

مراکز فروش آثار	نشانی و تلفن
دفتر فروش مؤسسه	تهران، خیابان انقلاب، خیابان استاد نجات‌اللهی، کوچه سلیمان پاک، پلاک ۹، طبقه اول، تلفن: ۸۸۸۹۶۷۹۴
مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی	تهران، خیابان پاسداران، خیابان شهید مؤمن‌نژاد (گلستان اول)، شماره ۱۲۴، تلفن: ۲۲۵۷۰۵۴۷
انتشارات بازگانی (کتاب مهربان)	تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و منیری جاوید، پلاک ۱۳۴۲، تلفن: ۶۶۴۹۱۵۰۵
انتشارات اندیشه احسان	تهران، مقابل درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۱۷، تلفن: ۶۶۴۶۶۰۰۱
انتشارات خوارزمی	جنب پاساژ فروزنده، بین خیابان ۱۲ فروردین و فخررازی، شماره ۱۲۶۸، تلفن: ۶۶۴۰۰۷۰۶، ۶۶۴۰۶۲۷۳
انتشارات مولی	تهران، خیابان انقلاب، نرسیده به میدان انقلاب، شماره ۱۱۵۸، تلفن: ۶۶۴۰۹۲۴۳
کتابفروشی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران	تهران، پل گیشا، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۱۱۱۷۹۵۲
مرکز نشر دانشگاهی	تهران، خیابان انقلاب، چهارراه وصال شیرازی، روبروی سینما سپیده، پاساژ خیبری، تلفن: ۶۶۴۰۴۰۱۱

بازسازی آموزش عالی / ۱

مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری